

INFORMATIE OVER WET STRAFFEN EN BESCHERMEN VOOR DE GEMEENTE

Dit A4 biedt informatie over de Wet straffen en beschermen en wat deze wet betekent voor gemeenten. Dit is gebaseerd op wat er vooralsnog bekend is. Informatie kan naar aanleiding van diverse ontwikkelingen veranderen. Voor de meest actuele informatie kun u de site van de VNG of DJI in de gaten houden of kunt u contact opnemen met uw VLOT regio adviseur.

WIJZIGINGEN WET STRAFFEN EN BESCHERMEN

De Wet straffen en beschermen (Wet SenB) treedt per 1 juli a.s. in werking. De wet wijzigt enkele wetten, zoals de Penitentiaire Beginselenwet (Pbw), de Penitentiaire Maatregel (Pm) en het Wetboek van strafrecht. Enkele onderdelen van de wet SenB zijn voor gemeenten van direct belang. Het gaat om de artikelen 18a en 18b die worden ingevoegd in de Pbw en het artikel 20d in de Pm. In deze informatiesheet geven we een overzicht van de hoofdlijn van de Wet SenB en gaan we dieper in op de nieuwe artikelen 18a en 18b van de Pbw en 20d van Pm.

De belangrijkste onderwerpen van de Wet SenB zijn:

1. Voorwaardelijke invrijheidstelling (v.i.) wordt maximaal 2 jaar (is nu 10 jaar). Het OM besluit straks voor iedere gedetineerde of v.i. al aan de orde is.
2. Verlof wordt minder vrijblijvend en vanzelfsprekend. Alleen als het bijdraagt aan veilige terugkeer naar de samenleving. Bij het toekennen van verlof spelen gedrag in detentie, veiligheidsrisico's en slachtofferbelangen een rol.
3. De (Zeer) Beperkt Beveiligde Inrichtingen (BBI en ZBBI) verdwijnen. Gedetineerden kunnen in de laatste fase van hun detentie buiten de muren aan het werk in de nieuwe Beperkt Beveiligde Afdeling (BBA).
4. Het Penitentiair Programma (PP) vervalt voor wie langer dan 1 jaar straf heeft. Het PP duurt maximaal 2 maanden. Er komt een overgangperiode van 3 jaar.
5. Arbeidsrecht en arbeidsplicht vervallen voor gedetineerden.
6. Gegevensuitwisseling tussen DJI, reclassering en gemeenten mag -binnen de kaders van de wet - voortaan zonder toestemming van de gedetineerde burger (art. 18a Pbw en art. 20d Pm)
7. Risico's op geweld en zeden moeten worden gemeld in de keten (art. 18b Pbw)

De meeste van deze onderwerpen zijn niet direct van belang voor gemeenten. Bij de nieuwe artikelen 18a en 18b van de Pbw is dat echter wél het geval. Om die reden gaan wij op die artikelen dieper in.

INFORMATIEVERSTREKKING OP BASIS VAN HET D&R-PLAN

ART. 18A PBW EN ART. 20D PM

- Gegevens in het Detentie- en Re-integratieplan (D&R-plan) worden sinds 2019 alleen gedeeld met toestemming van de gedetineerde. Hierdoor was de uitvoering van het D&R-plan, waarin wordt gewerkt aan de 5 basisvoorwaarden van het Bestuurlijk Akkoord, afhankelijk van medewerking en eigen probleeminzicht van de gedetineerde.
- In art. 18a van de Pbw wordt een wettelijke grondslag gegeven voor het delen van gegevens uit het D&R-plan zonder toestemming van de gedetineerde. In het eerste lid van art. 18a is besloten dat de directeur van een PI zorg draagt dat er binnen 4 weken na de ingang van detentie een D&R-plan wordt opgesteld.
- In lid 4 is besloten dat de directeur ten behoeve van het vaststellen, het aanpassen en het uitvoeren van het D&R-plan kan overleggen met de reclassering en met het college van burgemeester en wethouders van de gemeente van herkomst en/of van de gemeente waar de gedetineerde zich wil vestigen.
- Als aanvulling is in art. 20d Pm bepaald welke gegevens de PI, de reclassering en het college kunnen delen die noodzakelijk zijn voor het D&R-plan.

GEGEVENSUITWISSELING OVER ESSENTIËLE VOORWAARDEN:

- Het Bestuurlijk Akkoord (2 juli 2019) is de leidraad voor de werkwijze. Meldingen door DJI aan gemeenten gaan via Injus en Berichtenbox Re-integratie (Justid). Dit betreft detentiemeldingen (begin en einde detentie) en het informatieblad gedetineerden voor gemeenten. Hiervoor is geen toestemming nodig.
- Daarnaast kan de informatie ten behoeve van het D&R-plan zonder toestemming worden gedeeld. De samenwerking verandert niet ten opzichte van de huidige praktijk. Manieren van overleg tussen de partners zijn:
  - Instroomoverleg of instroomberaad
  - Spreekuur, bezoek, videobellen
  - Trajectgesprek
  - Bilaterale afstemming tussen casemanager en de Gemeentelijk Coördinator Nazorg (zoals telefonisch overleg of videobellen)
- Gegevensuitwisseling in het kader van openbare orde en veiligheid vindt plaats via Injus en Berichtenbox van de BIJ-regeling. Ook wordt op grond van artikel 18b Pbw in de keten informatie gedeeld bij het risico dat een gedetineerde een ernstig gewelds- of zedenmisdrijf zal begaan. Ten slotte vindt er gegevensdeling plaats tussen Zorg- en Veiligheidshuizen via convenant/modelprotocol ZVH's, Ketenveldnorm en de Wet Gegevensuitwisseling Samenwerkingsverbanden.

AANPASSING VAN HET INFORMATIEBLAD

- Het informatieblad voor gemeenten wijzigt op verschillende punten. Items over toestemming komen te vervallen. Verschillende items over de basisvoorwaarden worden tekstueel aangepast. Aanvullingen op grond van artikel 20d Pm veranderen, zoals het inkomen en informatie over opleiding en diploma's en de gegevens over de zorgverzekering.
- Het Excel-macro voor het openen van de XML-documenten wordt vervangen. Gemeenten krijgen hierover bericht, inclusief het nieuwe macro. Of het informatieblad wordt getoond in de Berichtenbox Re-integratie. Het Excel-macro is dan niet nodig.

HANDREIKING GEGEVENSUITWISSELING

- Er komt een handreiking Gegevensuitwisseling wordt uitgelegd hoe om te gaan met het verstrekken van informatie. Deze wordt met de ingang van de Wet straffen en beschermen gepubliceerd op de website van DJI en van de VNG.
- Hierin komt te staan welke gegevens kunnen worden gedeeld, de werkwijze en praktische handvatten voor gegevensuitwisseling, de algemene regels voor gegevensbescherming en andere grondslagen voor gegevensuitwisseling. De handreiking en een stroomschema of infographic worden vanaf juli beschikbaar gesteld.

INFORMATIEVERSTREKKING VANWEGE EEN RISICO OP EEN GEWELDS- OF ZEDENMISDRIJF

ART. 18B PBW

- De Wet straffen en beschermen regelt met art. 18b Pbw de informatieverstrekking onder ketenpartners wanneer een risico aanwezig wordt geacht dat een gedetineerde een ernstig gewelds- of zedenmisdrijf zal begaan. In lid 1 is beschreven dat wanneer het risico aanwezig wordt geacht dat een gedetineerde een ernstig gewelds- of zedenmisdrijf zal begaan de ketenpartners elkaar gegevens verstrekken. In lid 2 is bepaald dat de ketenpartners de directeur van de inrichting op de hoogte stellen indien zij op grond van het eerste lid gegevens over een gedetineerde uitwisselen ten behoeve van de vastlegging hiervan in het penitentiair dossier van de gedetineerde. De ketenpartners zijn:
  - De directeur van de inrichting
  - De minister voor Rechtsbescherming
  - De minister van Justitie en Veiligheid
  - De burgemeester
  - De reclassering
  - Het openbaar ministerie
  - De politie

- De gegevens worden verstrekt indien dit ter bescherming van de veiligheid van anderen noodzakelijk is en dit hoort bij de uitoefening van ieders taak.
- In de beleidsuitwerking is vastgesteld dat er sprake moet zijn van een reëel risico. Een reëel risico betreft simpel gezegd een gesignaleerd hoog/actueel risico op het begaan van een ernstig gewelds- of zedenmisdrijf. Een dergelijk risico vloeit uit het gedrag van een gedetineerde voort. Onder een hoog/actueel risico worden concrete zorgen ten aanzien van het plegen van een zeden- en ernstig geweldsmisdrijf verstaan, op basis van feiten en omstandigheden.
- Er zijn nog verschillende vragen over art. 18b Pbw, zoals hoe je vast stelt of de uitwisseling noodzakelijk is voor de veiligheid, of hoe deze praktisch zou plaatsvinden. Momenteel wordt er naar antwoorden gezocht voor deze vragen. Hoe de uitwerking hiervan voor de gemeente eruitziet is momenteel nog niet duidelijk. Deze informatie volgt ook met de ingang van de Wet straffen en beschermen in juli.
- Na inwerkingtreden van de wet vindt er nog geen geautomatiseerde ondersteuning plaats. Uitwisseling tussen DJI en gemeente gaat dan via mail. Als je ruimte hebt kun je ook noemen dat er nu een traject loopt waarbij een geautomatiseerde oplossing (in ieder geval voor DJI naar gemeenten) wordt onderzocht. Overigens zal de suggestie aan de gemeentes gedaan worden dat de BIJ-gemandateerden ook gemandateerd worden voor de 18b meldingen.

BESTUURLIJKE INFORMATIEVOORZIENING JUSTITIABELEN (BIJ) EN ART. 18B PBW

- De BIJ regeling stelt de burgemeester in staat zich tijdig te voorzien van informatie over de terugkeer in de samenleving van ex-gedetineerde van zeden- en zware geweldsdelicten. Deze informatievoorziening middels een BIJ-melding versterkt het handelingsperspectief van de burgemeester en de gemeente. De burgemeester ontvangt justitiële gegevens van delinquenten die onherroepelijk zijn veroordeeld tot een vrijheidsbenemende straf voor ernstige gewelds- of zedendelicten, en van personen die zijn veroordeeld tot een tbs-maatregel met dwangverpleging of een verlengbare pij-maatregel. Indien nodig kan maatregelen genomen worden om maatschappelijke onrust te voorkomen bij terugkeer in de wijk.
- Gemeenten zijn aangesloten op de BIJ regeling. Het is van belang dat gemeenten tijdig personeelwijzigingen doorgeven en BIJ gemandateerden aangesloten zijn op het VNG forum 'BIJ handelingskader'. In de projectgroep vindt afstemming plaats met betrekking tot de andere hoofdthema's. Zo wordt er onder andere gekeken naar de haalbaarheid om de reikwijdte van de BIJ melding te vergroten door bijvoorbeeld zelf specifieke gedetineerden te kunnen "vlaggen" als bij terugkeer maatschappelijke impact verwacht wordt.
- Er wordt afgestemd hoe de BIJ-regeling en de verstrekking op grond van 18b in de praktijk uitvoerbaar zijn voor de relevante ketenpartners.
- Concept Handreiking 18b is in de maak en wordt in eind met oa een gemeentepanel besproken. In dit panel zijn zowel nazorgcoördinatoren als BIJ-gemandateerden afkomstig uit gemeenten of zorg- en veiligheidshuizen benaderd om deel te nemen om een reflectie te geven op de handreiking en wat er in het vervolg nodig is.

BELANGRIJKE SITES:

- VNG, re-integratie ex-gedetineerden: <https://vng.nl/rubrieken/onderwerpen/re-integratie-ex-gedetineerden>
- DJI, Wet SenB: <https://www.dji.nl/justitiabelen/volwassenen-in-detentie/wet-straffen-en-beschermen>
- Tweede Kamer, Invoering Wet straffen en beschermen: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2021Z05346&did=2021D11825

WILT U MEER INFORMATIE OVER DE WET STRAFFEN EN BESCHERMEN? NEEM DAN CONTACT OP MET UW VLOT REGIO ADVISEUR. DE CONTACTGEGEVENS VINDT U [HIER](#).

VLOT.